

FİZ3201 KUVANTUM FİZİĞİ II
Ödev 5

1. Bir elektron, B_0 ve ω sabit olacak şekilde, zamanla dalgalanan

$$\vec{B} = B_0 \cos(\omega t) \hat{k}$$

manyetik alanında duruyor.

- (a) Bu sistemin hamiltonian matrisini kurun.
 (b) Elektron başlangıç ($t=0$) anında x -eksenine göre spin yukarı, yani $\chi(0) = \chi_+^{(x)}$ durumunda ise daha sonraki zamanlar için spin durumu $\chi(t)$ 'yi belirleyin.
 (c) S_x ölçümünde $-\hbar/2$ gözleme olasılığını hesaplayın.

2. İki spin-1/2 parçacığın singlet konfigürasyonunda olduğu biliniyor olsun. $S_a^{(1)}$, birinci parçacığın $\hat{a}$ birim vektörü yönündeki ve $S_b^{(2)}$ de ikinci parçacığın $\hat{b}$ birim vektörü yönündeki spin açıl momentumu bileşeni ise

$$\langle S_a^{(1)} S_b^{(2)} \rangle = -\frac{\hbar^2}{4} \cos \theta$$

olduğunu gösterin. Burada θ , $\hat{a}$ ve $\hat{b}$ arasındaki açıdır.

3. Keyfi bir s_1 ile $s_2 = 1/2$ spin açıl momentum sayılarının toplamında elde edilecek tüm Clebsch-Gordan katsayılarını bulun.

4. Klasik elektrodinamikte, hızı $\vec{v}$ olan bir q yükü, $\vec{E}$ elektrik ve $\vec{B}$ manyetik alanından geçerken

$$\vec{F} = q \left(\vec{E} + \frac{\vec{v}}{c} \times \vec{B} \right)$$

Lorentz kuvvetini hisseder. Burada

$$\vec{E} = -\vec{\nabla} \phi - \frac{1}{c} \frac{\partial \vec{A}}{\partial t} \quad \text{ve} \quad \vec{B} = \vec{\nabla} \times \vec{A}$$

alanları ϕ skalar ve $\vec{A}$ vektör potansiyelleri ile tanımlanır.

- (a) Lorentz kuvvetinin,

$$\vec{F} = q \left[-\vec{\nabla} \phi + \frac{1}{c} \vec{\nabla} (\vec{v} \cdot \vec{A}) - \frac{1}{c} \frac{d\vec{A}}{dt} \right]$$

formunda yazılabileceğini gösterin.

- (b) Lagrangian formalizminde hıza bağlı $U(q_i, \dot{q}_i)$ potansiyeli,

$$F_i = -\frac{\partial U}{\partial q_i} + \frac{d}{dt} \left(\frac{\partial U}{\partial \dot{q}_i} \right)$$

ifadesiyle verildiğine göre hıza bağlı genel $U(q_i, \dot{q}_i)$ fonksiyonunun,

$$U = q\phi - \frac{q}{c} \vec{v} \cdot \vec{A}$$

olduğunu gösterin.

- (c) Lagrangian (L), kinetik (T) ve potansiyel (U) enerjinin fonksiyonudur : $L = T - U$. Kanonik momentum $p_i = \frac{\partial L}{\partial \dot{q}_i}$ ve hamiltonian $H = \sum_i p_i \dot{q}_i - L$ ile tanımlandığına göre

$$\vec{p} = m\vec{v} + \frac{q}{c}\vec{A} \quad \text{ve} \quad H = \frac{1}{2m} \left(\vec{p} - \frac{q}{c}\vec{A} \right)^2 + q\phi$$

olduğunu gösterin.

- (d) Parçacığın hızının beklenen değerinin

$$\frac{d\langle \vec{r} \rangle}{dt} = \frac{1}{m} \langle \left(\vec{p} - \frac{q}{c}\vec{A} \right) \rangle$$

olduğunu gösterin.

- (e) Parçacığın hissettiği Lorentz kuvvetinin beklenen değerinin

$$m \frac{d\langle \vec{v} \rangle}{dt} = q\langle \vec{E} \rangle + \frac{q}{2mc} \langle (\vec{p} \times \vec{B} - \vec{B} \times \vec{p}) \rangle - \frac{q^2}{mc^2} \langle (\vec{A} \times \vec{B}) \rangle$$

olduğunu gösterin.

- (f) $\vec{E}$ ve $\vec{B}$ alanları düzgün (uniform) ise Lorentz kuvveti için Ehrenfest teoreminin sağlandığını gösterin :

$$m \frac{d\langle \vec{v} \rangle}{dt} = q \left(\vec{E} + \frac{1}{c} \langle \vec{v} \rangle \times \vec{B} \right)$$

- (g) Gauge transformasyonu ile elde edilen

$$\phi' \equiv \phi - \frac{1}{c} \frac{\partial \Lambda}{\partial t} \quad \text{ve} \quad \vec{A}' = \vec{A} + \vec{\nabla} \Lambda$$

potansiyellerinin ϕ ve $\vec{A}$ potansiyelleri ile aynı alanları ($\vec{E}$ ve $\vec{B}$) oluşturacağını gösterin. Burada Λ , konum ve zamana bağlı herhangi bir gerçel fonksiyondur. Alanlar gauge transformasyonundan etkilenmediğinden dolayı elektromanyetik teori gauge değişmezdir (gauge invariant).